

پایش محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۳۹۲
ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های ملی
محیط کسب و کار در ایران

کد موضوعی: ۲۲۰

شماره مسلسل ۱۳۵۷۰

فروردین‌ماه ۱۳۹۳

معاونت پژوهش‌های اقتصادی

دفتر: مطالعات اقتصادی

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۳.....	روش تحقیق و تدوین گزارش پایش محیط کسب و کار ایران
۴.....	ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۱ مؤلفه ملی محیط کسب و کار در پاییز ۱۳۹۲
۱۰.....	پاسخ تشکل های اقتصادی به دو سؤال مرتبط با محیط کسب و کار در پاییز ۱۳۹۲
۱۴.....	پیوست ها
۲۷.....	منبع و مأخذ

پایش محیط کسب و کار ایران در پاییز ۱۳۹۲
ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی سراسر کشور از
مؤلفه‌های ملی محیط کسب و کار در ایران

چکیده

گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب و کار ایران از تابستان ۱۳۸۹ به‌طور مستمر توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی با همکاری تشکل‌های اقتصادی سراسر کشور تهیه و منتشر می‌شود. این گزارش‌ها، ارزیابی تشکل‌های اقتصادی ایران از مؤلفه‌های ملی محیط کسب و کار را به تفکیک استان‌ها و حوزه‌های مختلف ارائه می‌کند.

براساس پاسخ ۳۱۵ تشکل اقتصادی از سراسر کشور به پرسشنامه این گزارش، به‌ترتیب سه مؤلفه «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها»، «ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی» و «اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان» در پاییز ۱۳۹۲ مجموعاً بدتر از بقیه مؤلفه‌های مؤثر بر اداره بنگاه‌ها در این فصل ارزیابی شده‌اند. همچنین مؤلفه‌های «ضعف زیرساخت‌های تأمین برق»، «ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل» و «ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به‌دست مصرف‌کننده» نسبت به سایر مؤلفه‌ها در پاییز ۱۳۹۲، بهتر ارزیابی شده‌اند. وضعیت مؤلفه «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه» نیز از نظر مشارکت‌کنندگان در پایش پاییز ۱۳۹۲ از نامساعدترین و مشکل‌زاترین مؤلفه محیط کسب و کار در سال ۱۳۹۱ به پنجمین مانع در پاییز ۱۳۹۲ رسیده و در واقع بهبود یافته است.

براساس میانگین ارزیابی‌های تشکل‌های اقتصادی در پاییز ۱۳۹۲، تشکل‌های اقتصادی استان‌های البرز، کرمانشاه و قم، به‌ترتیب با میانگین ارزیابی ۷/۳۷، ۷/۲۳ و ۷/۱۳ مجموعاً ارزیابی بدتر و تشکل‌های اقتصادی استان‌های گیلان، اردبیل و ایلام به‌ترتیب با میانگین ارزیابی ۴/۶۹، ۴/۹۷ و ۵/۰۵ مجموعاً ارزیابی بهتری نسبت به سایر استان‌ها از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب و کار ارائه کرده‌اند.

در پرسشنامه مربوط پایش پاییز ۱۳۹۲، دو سؤال درباره مهم‌ترین مسائل روز کسب و کار ایران پرسیده شد که برآیند پاسخ ۳۱۵ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه به این ترتیب است:

۱. به نظر شما ارزش پول ملی (برحسب تومان به دلار) در چه نرخ‌ی مجموعاً به نفع تولیدکننده و مصرف‌کننده ایرانی است؟

- کمتر از ۲۰۰۰ تومان (۲۵ درصد)
- بین ۲۰۰۰ تا ۲۵۰۰ تومان (۴۱ درصد)
- بین ۲۵۰۰ تا ۳۰۰۰ تومان (۳۱ درصد)
- بالاتر از ۳۰۰۰ تومان (۲ درصد)

۲. عملکرد نهادهای زیر را از نظر حل مشکلات تولیدکنندگان، با دادن نمره از ۱ (بی‌اثرترین) تا ۱۰ (مؤثرترین) ارزیابی کنید:

- استانداری استان شما (میانگین ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده: ۴/۳)
- شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی (شورای اصلی در تهران)، (میانگین ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده: ۴)
- ستاد سرمایه‌گذاری استانی در استان شما (میانگین ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده: ۳/۴)
- شورای استانی گفتگوی دولت و بخش خصوصی در استان شما (میانگین ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده: ۳/۷)
- ادارات دولتی (وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت؛ جهادکشاورزی؛ تعاون، کار، و رفاه اجتماعی و غیره) در استان شما (میانگین ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده: ۴/۶)

مقدمه

مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار، مجموعه عواملی هستند که بر اداره و عملکرد بنگاه‌ها در جامعه مورد مطالعه اثر می‌گذارند، اما تقریباً خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند. محیط کسب‌وکار عمدتاً در حوزه بنگاه‌های کوچک و متوسط بررسی و مطالعه می‌شود، زیرا بنگاه‌های بزرگ تا حدودی می‌توانند با صرف هزینه‌هایی مانند تبلیغات برای تغییر فرهنگ مصرفی و یا عملیات لابی در محافل سیاستگذاری، عوامل خارجی مؤثر بر اداره و عملکرد بنگاه‌هایشان را مهار کنند، اما بنگاه‌های کوچک و متوسط چنین قابلیت‌هایی ندارند و به همین دلیل بهبود محیط کسب‌وکار برای بنگاه‌های کوچک و متوسط اهمیت زیادی دارد.

گزارش حاضر، سیزدهمین گزارش مستمر فصلی است که براساس «نگرش‌سنجی» تشکلهای اقتصادی در سراسر کشور از وضعیت ۲۱ مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران در یک دوره سه‌ماهه تهیه می‌شود.

مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در این گزارش طی زمستان ۱۳۸۸ تا بهار ۱۳۸۹ به روش دلفی با مشارکت ۸۰ تشکل اقتصادی سراسری به‌دست آمده است. مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در این گزارش‌ها به اقتضا و تناسب با شرایط اقتصاد ایران شناسایی و تعریف شده‌اند و با شاخص‌های مشهور بین‌المللی نظیر شاخص «انجام کسب‌وکار» بانک جهانی^۱ یا گزارش جهانی رقابت‌پذیری^۲ تفاوت‌هایی دارند.

در بخش اول این گزارش، ارزیابی تشکل‌های اقتصادی از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در ایران طی پاییز ۱۳۹۲ ارائه می‌شود. در این بخش، اختصاص نمره ۱۰ به هر مؤلفه به منزله بدترین ارزیابی از وضعیت آن مؤلفه در محیط کسب‌وکار است و نمره ۱، به این معنی است که آن مؤلفه در دوره مورد بررسی، بر عملکرد یا اداره بنگاه‌های تحت پوشش تشکل ارزیابی‌کننده، تأثیر نداشته است.

در بخش دوم این گزارش پاسخ تشکل‌های مشارکت‌کننده به ۲ سؤال خاص مربوط به دوره زمانی تهیه این تحقیق در پاییز ۱۳۹۲ ارائه شده است.

روش تحقیق و تدوین گزارش پایش محیط کسب‌وکار ایران

گروه مطالعات محیط کسب‌وکار در مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در ابتدای تشکیل در زمستان ۱۳۸۸، براساس تعریف «محیط کسب‌وکار»، از ۵ تشکل اقتصادی اصلی کشور شامل اتاق‌های بازرگانی صنایع و معادن ایران، انجمن مدیران صنایع، شورای اصناف کشور، خانه صنعت و معدن و کانون عالی کارفرمایی، درخواست کرد تا «عواملی که بر عملکرد و اداره بنگاه‌های زیرمجموعه خود مؤثر؛ اما خارج از کنترل مدیران بنگاه‌ها هستند»^۳ را معرفی کنند. در ابتدا تعداد زیادی پاسخ شامل مقاله، متن سخنرانی و اظهارنظر درباره مشکلات تولید و سرمایه‌گذاری و موانع برون‌زای اداره بنگاه‌ها در ایران واصل شد و پس از تحلیل محتوا، کدگذاری و داده‌کاوی متن‌های رسیده از تشکل‌های اقتصادی سراسری، به‌تدریج موانع اداره بنگاه‌ها در ایران شناسایی و با کمک ۸۰ تشکل اقتصادی سراسر کشور و طی سه مرحله نظرخواهی مکرر با روش دلفی از جامعه آماری یاد شده، در طول بهمن‌ماه ۱۳۸۸ تا خردادماه ۱۳۸۹، مجموعاً ۲۲ عامل یا مؤلفه محیط کسب‌وکار ایران شناسایی شد.

در تدوین این مؤلفه‌ها تلاش شد هر مؤلفه با تعابیری معرفی شود تا حداکثر مفاهمه و برداشت

1. Ease of Doing Business Index
2. Global Competitiveness Report

۳. جمله داخل گیومه، تعریف محیط کسب‌وکار (Business Environment) محسوب می‌شود.

از مفهوم هر مؤلفه میان تدوین‌کننده، خوانندگان گزارش و نیز ارزیابی‌کنندگان هر مؤلفه ایجاد شود. به همین دلیل برخی مؤلفه‌ها با عباراتی نسبتاً مفصل توصیف شده‌اند. درحالی که مؤلفه‌های مشابه در گزارش‌های بین‌المللی با عبارات کوتاه‌تری معرفی می‌شوند، در این گزارش‌ها هر مؤلفه از چندین نماگر تشکیل شده که مفاهمه و دقت آن گزارش‌ها را بیشتر کرده است.

از آنجا که در میان تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده در تهیه این گزارش، تشکلهای کوچک شهرستانی و تشکلهای بزرگ ملی دیده می‌شوند، برای منطقی شدن نتایج این پیمایش و با نظر اعضای هیئت علمی این مطالعه، سهم استان متبوع تشکل مشارکت‌کننده از تولید ناخالص داخلی و سهم هریک از بخش‌های کشاورزی، صنعت و خدمات، به‌عنوان ضریب در پاسخ هر تشکل به پرسشنامه‌ها اعلام شده است.

لازم به یادآوری است وزن رأی برخی تشکلهای اقتصادی که در بیش از یک استان دارای شعبه و فعالیت هستند و ماهیت سراسری دارند^۱ با وزن یک از نظر تعلق استانی لحاظ می‌شود. به تشکلهایی مانند اتاق‌های بازرگانی که ماهیت فرابخشی دارند، از نظر بخشی، وزن یک تعلق گرفته است.

از آنجا که نسبت تعداد پرسشنامه‌های معتبر دریافتی به تعداد پرسشنامه‌های ارسالی در این گزارش کم است، به همین دلیل ادعا نمی‌شود که نتایج این گزارش^۲ نظر «تشکلهای اقتصادی ایران» است، بلکه صرفاً ادعا می‌شود که این گزارش، «ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۱ مؤلفه^۳ ملی محیط کسب‌وکار ایران در پاییز ۱۳۹۲» است.

ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۱ مؤلفه ملی محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲

جدول ۱، برآیند ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده را از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲ در مقایسه با ۴ فصل گذشته و نیز پاییز سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ نشان می‌دهد. «مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها» در طی ۱۳ دوره پایش مستمر محیط کسب‌وکار همواره در رتبه ۱ یا ۲ بوده و در دو فصل اخیر منتهی به پاییز ۱۳۹۲ نیز نامناسب‌ترین مؤلفه محیط کسب‌وکار از دید تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده ارزیابی شده است. «ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی

۱. براساس ماده (۱) قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار، آن دسته از تشکلهای اقتصادی که در چندین استان کشور شعبه و عضو داشته باشند «تشکل اقتصادی سراسری» نامیده می‌شوند.

۲. در فصول اولیه این سلسله گزارش‌ها نسبت پرسشنامه دریافتی به ارسالی، حدود ۲۷ تا ۲۸ درصد بود، اما این نسبت اخیراً به حدود ۵۰ درصد رسیده است.

۳. به‌دلیل نوسانات ارزی و کاهش شدید ارزش ریال در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲، مؤلفه «تثبیت نرخ ارز با وجود تورم در داخل و ثبات قیمت‌ها در بازارهای هدف» در این گزارش حذف شد.

تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی» نیز که همواره در زمره نامساعدترین مؤلفه‌ها در فصول گذشته بوده (در اکثر فصول رتبه ۳ یا ۴)، در پاییز ۱۳۹۲، به دومین مانع محیط کسب‌وکار از دید تشکل‌های اقتصادی تبدیل شده است.

نکته قابل توجه در نتایج پایش پاییز ۱۳۹۲، تغییر جایگاه «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه» در رتبه‌بندی مؤلفه‌هاست. این مؤلفه که در پی نوسانات شدید نرخ ارز در سال ۱۳۹۱ در تمام فصول سال گذشته (۱۳۹۱) همواره در رتبه ۱ جدول قرار داشت و نامساعدترین مؤلفه محیط کسب‌وکار ارزیابی می‌شد، با روند نزولی امتیاز آن، به رتبه ۲ در تابستان ۱۳۹۲ و رتبه ۵ در پاییز ۱۳۹۲ از دید تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده رسیده است. دلیل این مسئله را در ثبات نسبی نرخ ارز و احتمالاً تطبیق فعالان اقتصادی با شرایط موجود می‌توان جستجو کرد.

«بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع خود به پیمانکاران» نیز از دید تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در پاییز ۱۳۹۲ نسبت به فصول گذشته سال ۱۳۹۲ و ۱۳۹۱ افزایش یافته است. به‌نظر می‌رسد رکود اقتصادی، شرکت‌های دولتی را در عمل به تعهدات خود با مشکلات بیشتری مواجه کرده است. اگرچه امتیاز مؤلفه «اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان» در سه فصل منتهی به پاییز ۱۳۹۲ روند نزولی دارد، اما همچنان این مؤلفه مشابه دو فصل گذشته سومین مانع مهم محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲ ارزیابی شده است.

طبق نظر تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده مؤلفه‌های «ضعف زیرساخت‌های تأمین برق»، «ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل» و «ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به‌دست مصرف‌کننده» از سال ۱۳۹۰ تا پاییز ۱۳۹۲ همواره رتبه‌های ۲۱، ۲۰ و ۱۹ را با تغییرات محدودی، اتخاذ نموده‌اند (بجز یک استثنا درخصوص ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به‌دست مصرف‌کننده که در بهار ۱۳۹۲ حائز رتبه ۱۷ شده است).

امتیاز مؤلفه «زیاد بودن تعطیلات رسمی» از ۵/۹ (رتبه ۱۰) در پاییز ۱۳۹۱ به ۵/۵ (رتبه ۱۳) در پاییز ۱۳۹۲ کاهش یافته که گویای بهبود وضعیت این مؤلفه است. این امر می‌تواند ناشی از اصلاح شیوه مدیریت دولت، در اعلام تعطیلی‌های بی‌درپی، به بهانه‌های مختلف (بین‌تعطیلی، آلودگی هوا و...) باشد.

امتیاز برخی مؤلفه‌ها که می‌تواند مرتبط با ساده‌سازی مقررات و حذف مقررات دست‌وپاگیر هستند در پاییز ۱۳۹۲ کاهش یافته است. این‌گونه موارد عبارتند از:

- امتیاز «قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی» در پاییز ۱۳۹۲ به ۶/۱۵ (رتبه ۹) رسیده است، درحالی که در پاییز سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ به‌ترتیب ۶/۸۸ (رتبه ۷) و ۶/۳۱ (رتبه ۸) بوده است که گویای بهتر شدن وضعیت از دید تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده است.

- امتیاز «موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه» از ۵/۸۶ (رتبه ۱۱) در پاییز سال ۱۳۹۱ به رقم ۵/۳۱ (رتبه ۱۶) در پاییز سال ۱۳۹۲ تنزل یافته که گویای بهتر شدن وضعیت آن است.

برخی موارد می‌تواند ناشی از مشکلات ساختارهای اقتصادی و یا ساختارهای اجرایی اداری باشد که لازم است سیاستگذاران به‌نحو مقتضی تدبیری بیاندیشند. مثلاً امتیاز «وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی» از ارقام ۶/۶۳ و ۶/۶۶ در پاییز سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ به رقم ۶/۷۲ در پاییز ۱۳۹۲ افزایش یافته است. این مؤلفه با رتبه ۶ یا ۷ همواره در زمره مشکل‌زاترین عوامل محیط کسب‌وکار در فصول مختلف ارزیابی شده است.

امتیاز «ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل» از ارقام ۴/۸۱ و ۴/۵۶ در پاییز سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ به رقم ۴/۷ در پاییز ۱۳۹۲ رسیده که بخشی می‌تواند مرتبط با محدودیت‌های جاری در بخش حمل‌ونقل اعم از زمینی و دریایی و هوایی باشد و بخشی نیز به‌دلیل مشکل تجهیز ناوگان و همچنین مشکل رانندگان در ارتباط با شبکه‌های انحصاری بنگاه‌های حمل‌ونقل در اعطای بار و یا صدور بارنامه است.

میانگین امتیاز «برگشت چک‌های مشتریان و همکاران» در پاییز ۱۳۹۲ به ۵/۴۴ رسیده است که در پاییز سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ به‌ترتیب ۵/۷۷ و ۵/۹۸ بوده است. این کاهش شاید به‌علت سخت‌گیری‌های اخیر بانک مرکزی در مقررات صدور دسته چک به اشخاص باشد.

جدول ۲، ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی سراسر کشور از ۲۱ مؤلفه محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲ را به تفکیک استان‌ها نشان می‌دهد. براساس این جدول، تشکل‌های اقتصادی استان‌های گیلان، اردبیل، ایلام، همدان و هرمزگان با میانگین نمره‌هایی در محدوده ۴/۶۹ الی ۵/۴۲ در مقایسه با سایر استان‌ها بهترین ارزیابی را از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲ ارائه داده‌اند و در مقابل تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه از استان‌های البرز، کرمانشاه، قم، کردستان، اصفهان و مازندران با میانگین نمره‌هایی در محدوده ۷/۳۷ الی ۶/۶۳، نامساعدترین ارزیابی را از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲ داشته‌اند. در کل مسائل و مشکلات اصلی (مؤلفه‌های اصلی) محیط کسب‌وکار از دید تشکل‌های اقتصادی کشور، در استان‌ها همان مواردی است که در جدول ۱ ملاحظه شد و در اکثر استان‌های کشور نیز مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها، ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید، اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان، بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی در پرداخت به موقع بدهی به پیمانکاران، بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه و وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی از جمله اصلی‌ترین مؤلفه‌های مخرب در اداره بنگاه‌ها و محیط کسب‌وکار ارزیابی شده است. البته تفاوت‌هایی در زمینه رتبه این مؤلفه‌ها در استان‌ها ملاحظه می‌شود ولی در کلیت استان‌ها، موارد ذکر شده مصداق دارد.

جدول ۱. ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده از ۲۱ مؤلفه محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲ در مقایسه با فصول قبل و میانگین سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱

سال ۱۳۹۰		سال ۱۳۹۱		پاییز ۱۳۹۰		پاییز ۱۳۹۱		زمستان ۱۳۹۱		بهار ۱۳۹۲		تابستان ۱۳۹۲		پاییز ۱۳۹۲		مؤلفه‌های محیط کسب و کار (به ترتیب ارزیابی نامساعد در پاییز ۱۳۹۲)
رتبه	میانگین	رتبه	میانگین	رتبه	میانگین	رتبه	میانگین	رتبه	میانگین	رتبه	میانگین	رتبه	میانگین	رتبه	میانگین	
۱	۷/۷۰	۲	۷/۷۷	۱	۷/۷۹	۲	۷/۶۵	۲	۷/۵۶	۲	۷/۵۶	۱	۷/۷۳	۱	۷/۴۳	مشکل دریافت تسهیلات از بانکها
۳	۷/۰۸	۳	۷/۰۹	۲	۷/۰۸	۳	۷/۱۵	۳	۷/۱۶	۴	۷/۰۷	۴	۷/۰۶	۲	۶/۹۲	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی
۶	۶/۴۹	۴	۷/۰۰	۷	۶/۵۷	۴	۷/۱۲	۴	۶/۸۵	۳	۷/۴۱	۳	۷/۲۸	۳	۶/۷۴	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان
۴	۶/۸۷	۸	۶/۵۳	۳	۷/۰۷	۸	۶/۴۲	۵	۶/۷۶	۵	۶/۶۵	۵	۶/۸۳	۴	۶/۷۳	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران
۲	۷/۱۵	۱	۸/۰۳	۵	۶/۸۴	۱	۸/۰۱	۱	۸/۰۸	۱	۷/۶۲	۲	۷/۵۶	۵	۶/۷۳	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه
۷	۶/۳۴	۶	۶/۵۶	۶	۶/۶۶	۶	۶/۶۳	۷	۶/۵۰	۷	۶/۴۰	۷	۶/۷۰	۶	۶/۷۲	وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی
۵	۶/۷۵	۹	۶/۴۰	۴	۶/۸۹	۹	۶/۰۲	۸	۶/۳۳	۸	۶/۳۴	۶	۶/۷۴	۷	۶/۳۷	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی
۹	۶/۱۵	۵	۶/۶۸	۹	۶/۳۱	۵	۶/۸۸	۶	۶/۷۲	۶	۶/۵۰	۸	۶/۴۳	۸	۶/۲۹	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری
۸	۶/۳۴	۷	۶/۵۵	۸	۶/۳۶	۷	۶/۴۶	۹	۶/۲۷	۹	۶/۳۰	۱۰	۶/۲۸	۹	۶/۱۵	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی
۱۱	۶/۰۲	۱۲	۵/۷۵	۱۱	۶/۱۸	۱۲	۵/۷۳	۱۰	۵/۸۴	۱۱	۵/۶۵	۱۱	۵/۹۵	۱۰	۶/۰۸	ضعف داسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات
۱۲	۶/۰۲	۱۱	۵/۸۵	۱۲	۶/۰۹	۱۳	۵/۷۰	۱۲	۵/۶۰	۱۰	۵/۹۸	۹	۶/۳۳	۱۱	۵/۸۸	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار
۱۰	۶/۰۲	۱۵	۵/۵۰	۱۰	۶/۲۴	۱۵	۵/۴۰	۱۵	۵/۴۹	۱۲	۵/۵۸	۱۴	۵/۵۴	۱۲	۵/۷۰	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار
۱۳	۶/۰۲	۱۰	۵/۸۵	۱۴	۶/۰۴	۱۰	۵/۹۱	۱۳	۵/۵۳	۱۳	۵/۴۶	۱۳	۵/۸۸	۱۳	۵/۵۵	زیاد بودن تعطیلات رسمی
۱۶	۵/۶۶	۱۶	۵/۴۴	۱۵	۶/۰۰	۱۷	۵/۲۳	۱۴	۵/۵۱	۱۶	۵/۲۶	۱۶	۵/۴۴	۱۴	۵/۵۳	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی
۱۴	۵/۹۲	۱۴	۵/۵۲	۱۶	۵/۹۸	۱۴	۵/۵۷	۱۶	۵/۳۳	۱۴	۵/۲۸	۱۵	۵/۵۲	۱۵	۵/۴۴	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران
۱۷	۵/۴۵	۱۳	۵/۷۱	۱۷	۵/۷۹	۱۱	۵/۸۶	۱۱	۵/۷۸	۱۵	۵/۲۶	۱۲	۵/۹۲	۱۶	۵/۳۱	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه
۱۵	۵/۶۷	۱۷	۵/۳۲	۱۳	۶/۰۸	۱۶	۵/۲۶	۱۷	۵/۲۱	۱۹	۴/۶۹	۱۸	۵/۱۲	۱۷	۵/۱۷	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار
۱۸	۵/۲۱	۱۸	۵/۰۰	۱۸	۵/۲۸	۱۸	۵/۱۵	۱۸	۴/۸۶	۱۸	۴/۷۹	۱۷	۵/۲۱	۱۸	۵/۱۵	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه
۱۹	۴/۸۱	۱۹	۴/۸۷	۱۹	۵/۰۰	۱۹	۵/۰۹	۱۹	۴/۷۴	۱۷	۴/۷۹	۱۹	۴/۸۱	۱۹	۵/۰۷	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده
۲۰	۴/۸۰	۲۰	۴/۵۴	۲۰	۴/۸۱	۲۰	۴/۵۶	۲۰	۴/۳۴	۲۰	۴/۴۶	۲۰	۴/۶۲	۲۰	۴/۷۰	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل
۲۱	۴/۰۵	۲۱	۳/۶۹	۲۱	۴/۲۱	۲۱	۳/۶۰	۲۱	۳/۵۶	۲۱	۳/۵۷	۲۱	۳/۷۱	۲۱	۳/۹۰	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق
۶/۰۳		۶/۰۰		۶/۱۵		۵/۹۷		۵/۹۱		۵/۸۴		۶/۰۳		۵/۸۸		میانگین

جدول ۲. ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی سراسر کشور از مؤلفه‌های محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲ به ترتیب بدترین تا بهترین مؤلفه ارزیابی شده به تفکیک استان‌ها

میانگین وزنی کل	گیلان	اردبیل	ایلام	همدان	هرمزگان	زنجان	فارس	تهران	خراسان شمالی	خراسان رضوی	یزد	تشکل‌های کشوری	خوزستان	آذربایجان غربی	مرکزی	سمنان	خراسان جنوبی	چهارمحال و بختیاری	سیستان و بلوچستان	کهگیلویه و بویراحمد	آذربایجان شرقی	بوشهر	لرستان	قزوین	گلستان	کرمان	مازندران	اصفهان	کردستان	قم	کرمانشاه	البرز	مشکلات متعارف تولیدکنندگان ایرانی (به ترتیب الفبا)
۷/۴۳	۵/۸۲	۵/۶۰	۶/۵۴	۷/۴۲	۶/۳۵	۶/۸۳	۷/۰۱	۶/۴۶	۷/۸۳	۷/۵۱	۷/۵۷	۶/۵۵	۸/۱۹	۸/۴۷	۷/۴۸	۶/۰۰	۷/۸۴	۷/۶۰	۶/۵۳	۸/۰۹	۷/۸۴	۷/۶۰	۸/۰۵	۷/۳۲	۷/۹۷	۸/۱۰	۸/۲۴	۸/۱۷	۸/۴۱	۸/۹۷	۹/۰۹	مشکل دریافت تسهیلات از بانکها	
۶/۹۲	۴/۷۰	۶/۰۶	۶/۰۰	۶/۴۲	۵/۶۷	۶/۲۵	۶/۳۹	۶/۲۳	۶/۸۳	۶/۵۹	۶/۲۱	۷/۲۵	۵/۶۱	۶/۲۱	۶/۲۷	۷/۷۹	۵/۵۰	۷/۶۹	۶/۹۱	۶/۹۵	۷/۸۶	۶/۶۳	۸/۱۷	۷/۶۳	۶/۹۶	۶/۳۸	۶/۸۹	۷/۳۲	۸/۲۴	۷/۹۴	۷/۰۰	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	
۶/۷۴	۵/۹۹	۶/۱۸	۶/۳۹	۶/۷۸	۶/۶۸	۶/۰۸	۶/۴۸	۶/۱۱	۶/۴۸	۶/۳۸	۷/۰۸	۶/۷۴	۶/۷۴	۶/۸۹	۷/۶۲	۶/۳۱	۶/۲۵	۶/۳۸	۶/۷۷	۷/۵۸	۷/۰۷	۶/۸۶	۶/۰۲	۷/۰۰	۷/۴۶	۶/۸۲	۷/۵۷	۷/۴۹	۶/۴۵	۵/۸۰	۹/۶۶	۸/۰۹	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان
۶/۷۳	۵/۴۲	۳/۶۰	۵/۶۱	۶/۱۸	۵/۹۶	۶/۵۸	۶/۶۶	۶/۷۷	۶/۶۵	۱۰/۰۹	۶/۷۴	۶/۴۴	۷/۶۳	۷/۲۴	۶/۲۹	۷/۹۶	۸/۰۰	۴/۲۲	۶/۳۴	۷/۳۴	۶/۶۰	۷/۰۴	۷/۲۵	۷/۵۷	۷/۸۸	۶/۴۵	۷/۴۲	۶/۸۹	۷/۸۶	۴/۷۵	۸/۲۸	۷/۴۸	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران
۶/۷۳	۵/۷۳	۷/۳۷	۵/۳۰	۶/۵۷	۶/۱۱	۷/۱۷	۶/۹۶	۶/۸۵	۶/۶۵	۵/۳۷	۶/۳۰	۶/۴۸	۶/۹۵	۷/۳۳	۷/۲۷	۶/۶۴	۷/۲۵	۷/۰۶	۶/۹۷	۸/۲۱	۷/۰۵	۶/۶۷	۸/۸۵	۷/۱۳	۷/۶۵	۸/۳۱	۷/۸۰	۷/۹۱	۶/۶۲	۷/۷۲	۷/۷۵	۶/۷۹	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه
۶/۷۲	۵/۵۵	۴/۰۸	۳/۳۹	۵/۴۲	۴/۸۵	۷/۰۸	۶/۴۹	۶/۷۰	۵/۴۵	۶/۱۸	۶/۸۴	۶/۸۵	۶/۵۶	۶/۶۲	۶/۲۵	۵/۲۸	۷/۷۵	۵/۸۱	۶/۸۰	۶/۱۶	۶/۷۸	۷/۱۷	۵/۹۹	۶/۸۴	۶/۹۵	۷/۰۳	۷/۱۶	۵/۶۶	۷/۵۰	۸/۷۳	۸/۹۷	۸/۰۹	وجود مفاسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی
۶/۳۷	۶/۴۵	۵/۱۰	۵/۷۷	۶/۲۱	۵/۱۵	۵/۴۴	۶/۲۴	۵/۷۲	۶/۹۳	۷/۳۸	۵/۷۸	۶/۱۸	۶/۲۱	۵/۶۲	۷/۷۳	۷/۴۴	۷/۲۵	۷/۷۷	۷/۱۵	۵/۹۵	۶/۹۲	۶/۶۷	۶/۹۰	۷/۴۹	۶/۵۹	۷/۸۶	۷/۲۴	۷/۴۰	۶/۲۷	۶/۶۵	۸/۹۷	۷/۷۰	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی
۶/۲۹	۵/۱۸	۶/۴۸	۳/۹۱	۶/۰۹	۵/۳۷	۶/۷۵	۵/۵۲	۶/۱۵	۵/۵۵	۵/۰۰	۶/۰۰	۶/۳۱	۵/۹۰	۶/۴۳	۶/۶۷	۵/۵۶	۵/۲۵	۶/۳۷	۶/۹۷	۶/۹۵	۶/۰۹	۶/۱۷	۶/۴۱	۷/۱۸	۶/۶۳	۸/۳۱	۶/۸۶	۶/۸۴	۶/۸۶	۷/۰۳	۷/۳۹	۷/۳۹	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری
۶/۱۵	۵/۲۳	۵/۱۴	۴/۹۳	۴/۴۶	۵/۲۲	۵/۴۲	۵/۹۷	۶/۳۸	۵/۹۳	۵/۶۲	۶/۰۲	۵/۸۸	۶/۳۲	۶/۸۱	۵/۷۵	۶/۲۲	۵/۷۵	۶/۸۲	۶/۳۲	۶/۴۱	۶/۲۰	۵/۸۷	۶/۵۸	۷/۵۶	۶/۷۵	۶/۸۰	۷/۶۳	۷/۱۷	۸/۴۱	۸/۹۷	۶/۹۱	۶/۹۱	قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی
۶/۰۸	۳/۷۱	۳/۸۰	۲/۶۹	۴/۹۷	۵/۴۰	۶/۰۰	۵/۳۸	۶/۰۲	۴/۱۵	۵/۴۷	۴/۸۰	۶/۲۲	۴/۸۲	۵/۷۱	۷/۰۷	۶/۶۰	۵/۳۳	۴/۹۲	۶/۴۹	۶/۵۸	۶/۳۷	۶/۶۹	۶/۱۹	۷/۴۹	۵/۹۶	۶/۴۹	۶/۶۸	۶/۴۵	۶/۹۱	۷/۸۸	۵/۶۰	۶/۸۸	ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایات و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات
۵/۸۸	۴/۵۵	۴/۲۸	۴/۱۶	۴/۸۳	۵/۳۰	۵/۵۸	۵/۹۶	۶/۰۴	۴/۸۳	۶/۲۷	۵/۴۳	۵/۶۰	۵/۸۱	۵/۵۱	۶/۲۰	۶/۱۴	۶/۷۵	۷/۵۶	۵/۳۶	۴/۴۸	۶/۱۱	۵/۳۹	۵/۶۹	۶/۶۴	۶/۶۸	۷/۹۵	۶/۴۳	۶/۵۶	۶/۹۱	۸/۱۴	۶/۶۳	۸/۱۸	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار
۵/۷۰	۴/۵۶	۵/۴۲	۶/۲۳	۵/۴۷	۶/۲۳	۵/۶۷	۴/۷۳	۵/۲۱	۶/۰۵	۵/۵۰	۶/۳۳	۵/۵۴	۵/۷۵	۵/۶۶	۴/۴۷	۵/۱۷	۶/۲۵	۴/۸۸	۶/۲۷	۶/۶۸	۷/۰۴	۶/۶۱	۶/۰۰	۶/۸۰	۶/۸۲	۵/۲۰	۶/۴۶	۷/۳۸	۹/۲۸	۶/۹۷	۸/۰۹	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار	
۵/۵۵	۲/۶۸	۳/۳۵	۷/۰۹	۴/۶۹	۵/۳۹	۳/۷۵	۵/۱۴	۶/۰۱	۵/۹۵	۴/۵۹	۵/۱۴	۵/۳۸	۴/۳۱	۴/۲۲	۴/۴۹	۵/۸۶	۵/۰۰	۷/۴۳	۵/۷۴	۵/۷۳	۵/۲۸	۶/۲۰	۵/۴۹	۶/۰۵	۵/۸۶	۶/۱۴	۷/۱۷	۷/۷۶	۶/۲۹	۸/۶۳	۷/۷۰	زیاد بودن تعطیلات رسمی	
۵/۵۳	۳/۹۴	۳/۱۴	۴/۶۱	۴/۷۸	۶/۱۹	۶/۲۵	۴/۳۰	۶/۰۸	۵/۸۳	۴/۶۰	۵/۱۷	۵/۲۱	۵/۸۷	۵/۳۴	۵/۴۰	۴/۹۱	۵/۵۰	۴/۶۹	۵/۳۶	۵/۴۳	۵/۴۰	۵/۱۱	۵/۹۵	۵/۵۷	۶/۰۲	۵/۴۸	۷/۱۹	۶/۴۵	۶/۶۶	۷/۴۷	۸/۰۳	۸/۱۳	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی
۵/۴۴	۴/۴۲	۳/۰۸	۵/۸۴	۴/۷۹	۵/۰۹	۵/۱۷	۶/۷۷	۴/۹۶	۵/۸۸	۶/۱۲	۶/۳۵	۵/۲۵	۶/۱۰	۴/۹۷	۵/۸۷	۶/۷۵	۷/۰۰	۶/۷۰	۴/۸۰	۵/۰۱	۶/۲۳	۶/۰۶	۴/۶۹	۶/۸۹	۶/۱۰	۶/۳۱	۶/۱۹	۶/۱۵	۵/۰۰	۵/۴۷	۴/۷۲	۶/۷۰	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران
۵/۳۱	۴/۷۴	۶/۷۰	۵/۱۶	۵/۷۴	۵/۶۳	۵/۶۷	۵/۰۴	۵/۰۰	۶/۳۸	۵/۳۵	۴/۵۸	۴/۹۳	۴/۱۹	۵/۷۰	۵/۳۴	۶/۹۵	۶/۵۰	۵/۷۸	۵/۹۲	۶/۱۱	۶/۸۹	۵/۹۳	۶/۴۸	۵/۶۴	۶/۰۲	۶/۱۷	۵/۹۹	۶/۰۶	۵/۴۵	۵/۵۳	۶/۷۲	۷/۵۷	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه
۵/۱۷	۴/۲۴	۶/۹۸	۳/۲۳	۵/۱۵	۴/۹۳	۶/۰۰	۴/۵۸	۵/۳۰	۴/۸۸	۴/۷۵	۴/۹۹	۵/۰۳	۴/۶۹	۵/۷۲	۲/۹۸	۴/۷۸	۴/۷۵	۶/۷۵	۵/۰۹	۴/۵۳	۵/۶۶	۵/۶۱	۵/۶۵	۵/۸۰	۵/۱۸	۴/۳۲	۵/۹۳	۵/۴۷	۶/۳۸	۶/۲۵	۵/۷۵	۷/۴۳	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار
۵/۱۵	۵/۲۹	۶/۶۱	۵/۶۹	۳/۹۴	۴/۲۴	۴/۹۲	۳/۹۶	۴/۶۷	۵/۵۵	۴/۵۳	۵/۲۳	۵/۰۱	۶/۶۷	۳/۶۷	۵/۴۲	۵/۱۴	۵/۵۰	۵/۶۹	۶/۱۸	۶/۲۱	۵/۸۷	۶/۰۰	۶/۰۷	۵/۲۵	۵/۲۹	۵/۷۳	۵/۳۹	۶/۶۶	۵/۹۳	۸/۹۲	۸/۰۹	۵/۵۷	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه
۵/۰۷	۳/۶۲	۴/۴۱	۳/۳۹	۴/۹۴	۴/۹۲	۳/۷۵	۵/۶۶	۵/۱۷	۵/۶۰	۵/۱۰	۵/۰۰	۴/۷۵	۵/۰۰	۴/۸۰	۳/۸۲	۴/۰۸	۵/۲۵	۵/۰۰	۵/۰۳	۵/۵۳	۵/۴۲	۶/۲۰	۶/۰۲	۵/۲۷	۵/۶۳	۵/۶۶	۶/۶۸	۵/۸۵	۵/۷۲	۷/۱۱	۵/۰۶	۷/۲۷	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده
۴/۷۰	۳/۹۴	۳/۵۰	۵/۷۰	۳/۰۶	۴/۷۲	۴/۰۰	۴/۶۲	۳/۵۱	۴/۹۳	۴/۴۳	۶/۲۶	۴/۶۶	۵/۳۱	۶/۴۰	۴/۸۰	۵/۷۲	۴/۷۵	۶/۳۰	۵/۲۳	۴/۴۸	۴/۹۳	۵/۷۴	۴/۷۳	۴/۳۸	۵/۴۰	۴/۸۴	۵/۸۴	۵/۷۷	۶/۹۳	۶/۷۵	۵/۳۴	۶/۵۸	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل
۳/۹۰	۲/۶۹	۳/۷۲	۳/۳۹	۲/۵۳	۴/۴۸	۳/۰۰	۳/۰۰	۲/۶۱	۱/۶۹	۴/۳۳	۳/۰۸	۳/۹۹	۳/۶۲	۲/۷۱	۴/۱۳	۲/۸۷	۵/۰۰	۳/۸۴	۴/۶۶	۵/۹۰	۳/۵۶	۵/۷۸	۴/۹۳	۳/۶۷	۴/۵۹	۵/۲۷	۵/۷۱	۵/۰۱	۴/۰۵	۴/۲۸	۳/۷۲	۶/۱۸	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق
۵/۸۸	۴/۶۹	۴/۹۷	۵/۰۵	۵/۲۶	۵/۴۲	۵/۵۹	۵/۶۰	۵/۶۲	۵/۷۱	۵/۷۷	۵/۶۶	۵/۷۷	۵/۸۸	۵/۸۰	۵/۸۲	۵/۸۹	۶/۰۵	۶/۱۲	۶/۱۳	۶/۱۷	۶/۲۷	۶/۲۹	۶/۳۰	۶/۳۶	۶/۴۲	۶/۵۱	۶/۶۳	۶/۶۴	۶/۶۸	۷/۱۳	۷/۲۳	۷/۳۷	میانگین

جدول ۳. ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی از ۲۱ مؤلفه ملی محیط کسب و کار در پاییز ۱۳۹۲
به تفکیک بخش‌های اقتصادی متبوع تشکل‌های مشارکت‌کننده

ردیف	مشکلات متعارف تولیدکنندگان ایرانی (به ترتیب ارزیابی نامساعد صنعت)	صنعت*	خدمات	کشاورزی
۱	مشکل دریافت تسهیلات از بانکها	۷/۸۲	۷/۳۴	۷/۴۴
۲	ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	۷/۲۸	۶/۷۱	۶/۷۰
۳	بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	۶/۹۲	۶/۸۷	۶/۸۴
۴	بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به موقع بدهی خود به پیمانکاران	۶/۶۹	۶/۹۲	۵/۴۴
۵	اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	۶/۶۸	۶/۸۵	۶/۲۶
۶	وجود مفساد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	۶/۶۰	۶/۵۳	۶/۰۷
۷	نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی	۶/۵۵	۶/۶۶	۶/۲۸
۸	بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری	۶/۴۵	۶/۱۸	۶/۵۷
۹	قیمتگذاری غیر منطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی	۶/۲۳	۶/۱۵	۶/۴۱
۱۰	ضعف دادرها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات	۶/۱۹	۵/۹۳	۵/۲۳
۱۱	زیاد بودن تعطیلات رسمی	۶/۰۰	۵/۲۸	۴/۸۳
۱۲	محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار	۵/۹۷	۵/۸۸	۵/۷۹
۱۳	موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	۵/۸۶	۵/۴۸	۵/۲۴
۱۴	برگشت چک‌های مشتریان و همکاران	۵/۷۰	۵/۶۴	۴/۹۲
۱۵	تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار	۵/۶۰	۵/۹۹	۴/۶۲
۱۶	تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار	۵/۴۸	۴/۹۵	۴/۹۵
۱۷	عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی	۵/۲۹	۵/۶۳	۴/۲۶
۱۸	تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	۴/۸۶	۵/۶۴	۴/۱۰
۱۹	ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	۴/۸۵	۵/۰۳	۵/۱۰
۲۰	ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	۴/۸۳	۵/۲۵	۵/۷۴
۲۱	ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	۴/۲۰	۳/۹۳	۴/۱۲
	میانگین بخش	۶/۰۰	۵/۹۵	۵/۵۷

* منظور تشکل‌های اقتصادی فعال در بخش صنعت، بوده است. به همین ترتیب ستون‌های بعدی تشکل‌های اقتصادی فعال در بخش خدمات و کشاورزی

جدول ۳ ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده در پایش پاییز ۱۳۹۲ را به تفکیک بخش‌های اقتصادی نشان می‌دهد. همان‌طور که ملاحظه می‌شود تشکل‌های بخش صنعت و خدمات به ترتیب با میانگین ۶/۰ و ۵/۹۵ ارزیابی نامساعدتری از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در مقایسه با تشکل‌های مشارکت‌کننده بخش کشاورزی با میانگین ۵/۵۷ داشته‌اند. همچنین برخی اولویت‌ها از نظر بخش‌ها متفاوت ارزیابی شده‌اند. برای مثال تشکل‌های اقتصادی بخش صنعت «بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه» را سومین مانع محیط کسب‌وکار در این فصل ارزیابی کرده‌اند؛ در حالی که در میانگین کلی این مؤلفه پنجمین مانع در پاییز ۱۳۹۲ تلقی شده است و یا مؤلفه «تولید کالاهای غیراستاندارد و تقلبی» از نظر تشکل‌های خدمات دهمین و از نظر تشکل‌های مشارکت‌کننده صنعت پانزدهمین مانع محسوب می‌شود که پررنگ‌تر بودن این مانع از نظر تشکل‌های خدماتی به دلیل ملموس‌تر بودن آن برای توزیع‌کنندگان نسبت به تولیدکنندگان بخش صنعت می‌باشد.

پاسخ تشکل‌های اقتصادی به دو سؤال مرتبط با محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲

به‌منظور اطلاع نمایندگان مجلس شورای اسلامی از دیدگاه فعالان اقتصادی سراسر کشور درباره مسائل مهم روز و مبتلابه تولید و کسب‌وکار، در هریک از پیمایش‌های فصلی در این مجموعه مطالعات، چند سؤال گزینه‌دار درباره مهمترین مسائل اقتصادی روز در حاشیه پرسشنامه اصلی این مطالعه پرسیده می‌شود. در پرسشنامه پایش محیط کسب‌وکار در پاییز ۱۳۹۲، دو سؤال درباره مسائل روز پرسش شده است. لازم به یادآوری است در پاسخ‌های ارائه شده به سؤال‌های این بخش، وزن‌دهی متعارف در بخش اصلی این گزارش، اعمال نشده است.

سؤال اول: به‌نظر شما ارزش پول ملی (برحسب تومان به دلار) در چه نرخ‌های مجموعاً به نفع تولیدکننده و مصرف‌کننده ایرانی است؟

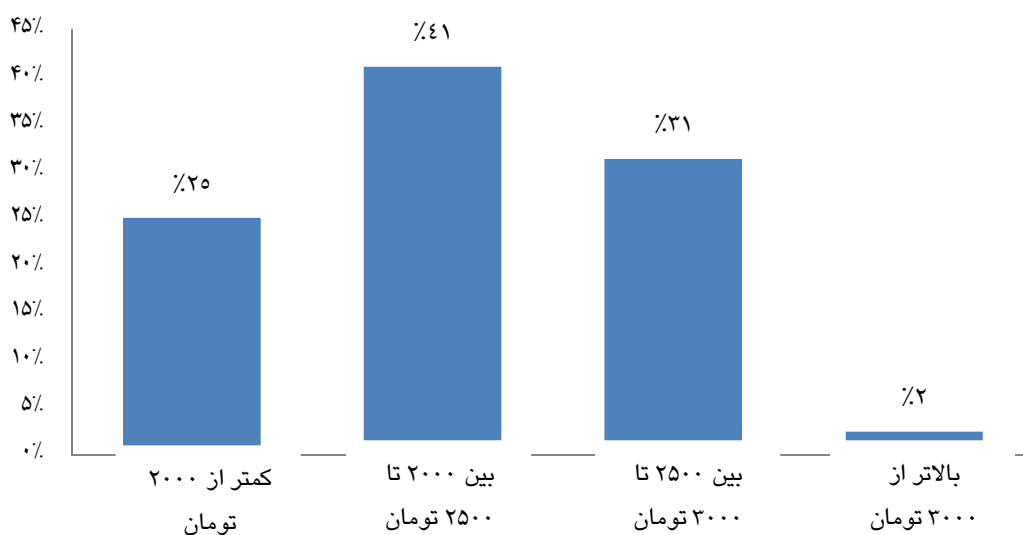
- کمتر از ۲۰۰۰ تومان (۲۵ درصد)   ○ بین ۲۰۰۰ تا ۲۵۰۰ تومان (۴۱ درصد)
- بین ۲۵۰۰ تا ۳۰۰۰ تومان (۳۱ درصد)   ○ بالاتر از ۳۰۰۰ تومان (۲ درصد)

پاسخ: در مجموع ۴۱ درصد تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه محدوده ۲۰۰۰ تا ۲۵۰۰ را مطلوب دانسته‌اند و ۳۱ درصد محدوده ۲۵۰۰ تا ۳۰۰۰ تومان را انتخاب کرده‌اند یعنی ۷۲ درصد تشکل‌ها محدوده مطلوب ارزش ریال در مقابل دلار را بین ۲۰۰۰ تا ۳۰۰۰ دانسته‌اند. ۲۵ درصد تشکل‌ها نرخ مطلوب ریال در مقابل دلار را کمتر از ۲۰۰۰ تومان دانسته‌اند و تنها ۲ درصد تشکل‌ها نرخ بالاتر از ۳۰۰۰ تومان را به نفع تولیدکننده و مصرف‌کننده ایرانی ارزیابی

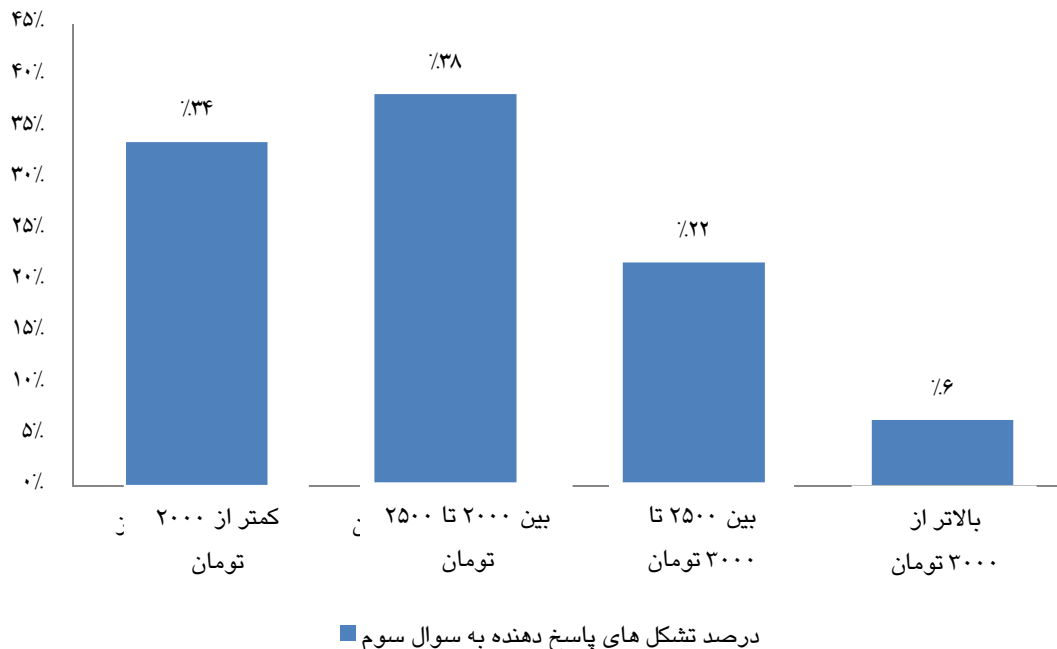

نموده‌اند. این پاسخ‌ها می‌تواند به سیاستگذاران اقتصادی کشور این علامت مهم را بدهد که نرخ دلار بالاتر از ۳۰۰۰ تومان از نقطه نظر اکثر تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده مطلوب تلقی نمی‌گردد. نکته قابل ملاحظه اینکه در تابستان ۱۳۹۲ نیز دقیقاً همین سؤال از تشکل‌های اقتصادی سراسر کشور پرسیده شده بود که در آن زمان، ۶ درصد از تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده نرخ ریال در مقابل دلار بالاتر از ۳۰۰۰ تومان را مطلوب می‌دانسته‌اند که این سهم در پاییز ۱۳۹۲، به ۲ درصد کاهش یافته است.

نمودار ۱. پراکندگی پاسخ تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در سؤال ۱ پاییز ۱۳۹۲: به نظر شما ارزش پول ملی (برحسب تومان به دلار) در چه نرخی مجموعاً به نفع تولیدکننده و مصرف‌کننده ایرانی است؟

نمودار ۲. پراکندگی پاسخ تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در سؤال ۳ تابستان ۱۳۹۲: به نظر شما ارزش پول ملی (برحسب تومان به دلار) در چه نرخ‌ی مجموعاً به نفع تولیدکننده و مصرف‌کننده ایرانی است؟

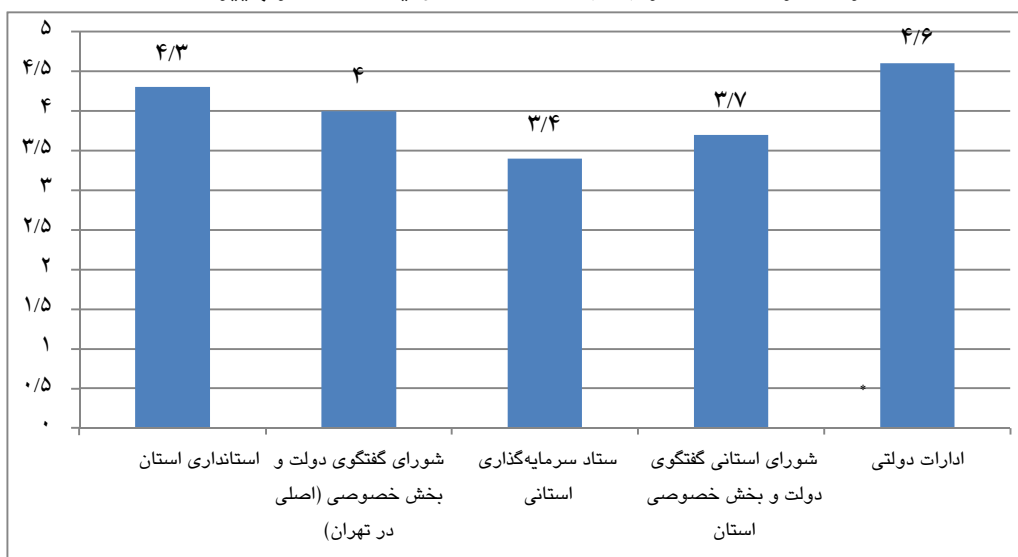
در دومین سؤال، از تشکل‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این مطالعه خواسته شد عملکرد دستگاه‌های مرتبط با بهبود محیط کسب‌وکار را ارزیابی کنند. در مجموع پنج گزینه به شرح زیر ارائه شد:

- استانداری استان شما،
  - شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی (شورای اصلی در تهران)،
  - ستاد سرمایه‌گذاری استانی در استان شما،
  - شورای استانی گفتگوی دولت و بخش خصوصی در استان شما،
  - ادارات دولتی (وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت؛ جهاد کشاورزی؛ تعاون، کار و رفاه اجتماعی) در استان شما،
- نمودار ۳، برآیند پاسخ ۳۱۵ تشکل اقتصادی (بدون اعمال وزن استان و بخش متبوع) را به این سؤال نشان می‌دهد.

نمودار ۳. ارزیابی تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده

از عملکرد نهادهای مرتبط با حل مشکلات تولیدکنندگان در پاییز ۱۳۹۲

* ادارات دولتی شامل وزارتخانه‌های صنعت، معدن، و تجارت؛ جهاد کشاورزی؛ تعاون، کار، و رفاه اجتماعی).

همان‌طور که در نمودار ۳ قابل مشاهده است، ادارات دولتی (وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت؛ جهاد کشاورزی؛ تعاون، کار و رفاه اجتماعی) از دید تشکلهای اقتصادی مشارکت‌کننده در پایش پاییز ۱۳۹۲ مؤثرترین نهاد در حل مشکلات تولیدکنندگان ارزیابی شده‌اند. پس از آن استانداری‌ها و شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی قرار گرفته‌اند.

پیوست‌ها

پیوست ۱. فهرست اسامی ۳۱۵ تشکل اقتصادی مشارکت‌کننده برای تهیه گزارش پایش

محیط کسب‌وکار ایران در پاییز ۱۳۹۲

ملی

۱. انجمن صنایع پروفیل در و پنجره یوپی‌وی‌سی ایران
۲. سندیکای صاحبان صنایع داروهای انسانی ایران
۳. انجمن صنفی تولیدکنندگان کیسه پروپلین
۴. انجمن صنفی کارفرمایی افزودنی‌های صنایع غذایی
۵. مجمع ملی خبرگان کشاورزی کشور
۶. انجمن صنایع تولیدکنندگان سموم و دفع آفات نباتی
۷. انجمن صنفی تولیدکنندگان نشاسته و گلوکز و مشتقات آن
۸. انجمن صنفی تولیدکنندگان تابلوهای برق ایران
۹. انجمن صنفی صنایع لنت ترمز و کلاچ
۱۰. انجمن صنفی شرکت‌های اتوماسیون صنعتی
۱۱. انجمن صنفی مهندسان مشاور معمار و شهرساز
۱۲. انجمن صنفی تولیدکنندگان رنگ و رزین ایران
۱۳. انجمن صنایع چینی ایران
۱۴. شرکت تعاونی سازندگان ملامین و فرآورده‌های وابسته
۱۵. انجمن صنفی صنایع بیسکویت، شیرینی و شکلات ایران
۱۶. انجمن صنفی تولیدکنندگان روغن زیتون و زیتون شور ایران
۱۷. انجمن صنفی تولیدکنندگان اسید سولفوریک و اولئوم
۱۸. انجمن صنایع همگن پلاستیک
۱۹. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی تولیدکنندگان فرش دستباف ایران
۲۰. انجمن صنفی تولیدکنندگان شیرآلات بهداشتی
۲۱. انجمن صنفی شرکت‌های بازرسی فنی و آزمایشگاه‌های غیرمخرب ایران
۲۲. سندیکای تولیدکنندگان مواد دارویی، شیمیایی و بسته‌بندی دارویی
۲۳. اتحادیه مرکزی تعاونی‌های کشاورزی دامداران ایران
۲۴. انجمن کشتیرانی و خدمات وابسته
۲۵. اتحادیه شرکت‌های تعاونی مسافربری کشور
۲۶. اتحادیه سراسری تعاونی‌های تولیدی و خدمات تولیدکنندگان و فرآورده‌های گوشتی ایران
۲۷. انجمن صنفی کارفرمایان نان صنعتی و ماشینی و واحدهای در حال تبدیل ایران
۲۸. انجمن صنایع نساجی ایران

۲۹. انجمن صنفی کارفرمایان صنایع چوب ایران
۳۰. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان نرم افزار
۳۱. انجمن صنفی صنعت تایر
۳۲. اتحادیه تولیدکنندگان مواد اولیه و محصولات شیرینی و شکلات
۳۳. انجمن صنفی کارفرمایی آزمایشگاه‌های معتمد محیط زیست
۳۴. انجمن واردکنندگان فرآورده‌های بهداشتی آرایشی و عطریات ایران
۳۵. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی تکثیر و پرورش و صادرات آبزیان ایران
۳۶. اتحادیه صادرکنندگان گیاهان دارویی و فرآورده‌های غذایی ایران
۳۷. انجمن افزودنی‌ها
۳۸. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل ریلی و خدمات وابسته
۳۹. کانون سراسری انجمن‌های صنفی مرغ تخمگذار ایران
۴۰. اتحادیه مرکزی تعاونی‌های مصرف کارگران ایران
۴۱. کانون کارفرمایی انجمن‌های صنفی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی‌های غیردولتی سراسر کشور
۴۲. اتحادیه مرکزی فرش دستباف روستایی ایران
۴۳. سندیکای صنعت مخابرات ایران
۴۴. اتحادیه تولید و صادرات نساجی پوشاک
۴۵. اتحادیه تعاونی‌های عشایری دامداران متحرک ایرانیان
۴۶. اتحادیه تعاونی‌های مصرف راه‌آهن
۴۷. سندیکای صنعت برق ایران
۴۸. اتحادیه تعاونی‌های مصرف فرهنگیان ایران
۴۹. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی مسکن کارکنان دولت
۵۰. انجمن تولیدکنندگان تجهیزات پزشکی و دندانپزشکی و آزمایشگاهی
۵۱. انجمن صنفی کارفرمایان صنایع فرو آلیاژ
۵۲. انجمن صنفی آب‌های معدنی و آشامیدنی ایران
۵۳. سندیکای صنایع کنسرو ایران
۵۴. تعاونی فولاد علویچه
۵۵. انجمن صنفی روغن نباتی ایران
۵۶. انجمن صنفی پرورش‌دهندگان قارچ خوراکی ایران
۵۷. انجمن شرکت‌های راهسازی ایران
۵۸. کانون طراحی مهندسی و طراحی مونتاژ ایران
۵۹. انجمن برنج ایران
۶۰. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان ورق کامپوزیت آلومینیم
۶۱. تعاونی تولیدکنندگان فرآورده‌های بهداشتی، صنعتی و آرایشی

۶۲. انجمن صنفی شرکت‌های مهندسی و ساخت صنایع نفت و نیرو
۶۳. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان ایران
۶۴. اتحادیه صادرکنندگان زعفران ایران
۶۵. انجمن صنفی شرکت‌های خدمات بیمه‌ای بیمه ایران
۶۶. انجمن صنایع طیور ایران
۶۷. انجمن صنفی شرکت‌های صنعت آب و فاضلاب
۶۸. سندیکای تولیدکنندگان داروهای دامپزشکی
۶۹. انجمن صنفی آزمایشگاه‌های همکار آزمون و کالیبراسیون
۷۰. انجمن شرکت‌های صنعت پخش ایران
۷۱. انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی ایران
۷۲. انجمن توسعه و بهبود کیفیت صنایع ایران
۷۳. اتحادیه حفاران غیرنفتی ایران
۷۴. خانه معدن ایران
۷۵. اتحادیه مالکان کشتی ایران
۷۶. انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان مولیدین ایران
۷۷. اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان مبلمان ایران
۷۸. کانون سراسری پیمانکاران عمرانی ایران
۷۹. انجمن داروسازان ایران
۸۰. انجمن صنفی تولیدکنندگان نمک تصفیه ایران
۸۱. کانون انجمن‌های صنفی صنایع غذایی ایران
۸۲. انجمن صنایع ماشین‌سازان و تجهیزات پلیمری ایران
۸۳. انجمن تولیدکنندگان لوله و اتصالات یوپی‌وی‌سی
۸۴. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایان شرکت‌های خدماتی، پشتیبانی و تأمین نیروی انسانی سراسر کشور
۸۵. انجمن مشاوران مدیریت ایران
۸۶. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی تکثیر و پرورش ماهیان سردابی
۸۷. انجمن مدیران صنایع ایران
۸۸. انجمن صنفی شرکت‌های خدمات پس از فروش خودرو
۸۹. اتحادیه سراسری شرکت‌های تعاونی صنعت مرغداری کشور
۹۰. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع نوشابه‌سازی ایران
۹۱. انجمن صنایع لوازم خانگی ایران
۹۲. اتحادیه ملی محصولات کشاورزی ایران
۹۳. انجمن صنفی آردسازان ایران
۹۴. اتحادیه صادرکنندگان خشکبار ایران

۹۵. سندیکای تولیدکنندگان سرنگ و سرسوزن ایران

۹۶. شورای ملی زیتون ایران

۹۷. انجمن تخصصی مراکز تحقیق و توسعه صنایع و معادن ایران

۹۸. سندیکای تولیدکنندگان مجموعه قطعات دوچرخه و موتورسیکلت ایران

۹۹. انجمن صنفی تولیدکنندگان ماءالشعیر و مالت ایران

اردبیل

۱۰۰. اتاق تعاون استان اردبیل

۱۰۱. انجمن صنفی دندانسازان استان اردبیل

۱۰۲. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اردبیل

اصفهان

۱۰۳. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان

۱۰۴. انجمن مدیران صنایع اصفهان

۱۰۵. انجمن صنفی کامیون‌داران نجف‌آباد

۱۰۶. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل غرب استان اصفهان

۱۰۷. انجمن صنفی کارفرمایان کارخانجات آردسازی استان اصفهان

۱۰۸. انجمن صنفی کارفرمایی هیئت امنای شهرک‌های صنعتی استان اصفهان

۱۰۹. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه توسعه اصفهان

۱۱۰. انجمن صنفی جایگاه‌های اختصاصی (پمپ بنزین) استان اصفهان

۱۱۱. انجمن صنفی داروخانه‌های دامپزشکی استان اصفهان

۱۱۲. انجمن شرکت‌های ساختمانی تأسیساتی و راه‌سازی استان اصفهان

۱۱۳. انجمن صنفی مؤسسات حمل‌ونقل کالای شهرستان‌های گلپایگان، خوانسار، فریدن و فریدون‌شهر

۱۱۴. کانون مدیران ماشین‌ساز و صنایع فلزی استان اصفهان

آذربایجان شرقی

۱۱۵. انجمن مدیران صنایع آذربایجان شرقی

۱۱۶. اتاق تعاون استان آذربایجان شرقی

۱۱۷. انجمن پیمانکاران عمرانی آذربایجان شرقی

۱۱۸. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان فرآورده‌های پلی‌استایرن انبساطی آذربایجان شرقی

۱۱۹. انجمن صنفی داروخانه‌داران دامپزشکی استان آذربایجان شرقی

۱۲۰. انجمن صنفی حمل‌ونقل تبریز و حومه

۱۲۱. مجمع امور صنفی شهرستان تبریز

۱۲۲. اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی تبریز

۱۲۳. خانه صنعت و معدن آذربایجان شرقی

۱۲۴. کانون انجمن‌های صنفی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آذربایجان شرقی

۱۲۵. انجمن معماران تجربی استان آذربایجان شرقی

آذربایجان غربی

۱۲۶. اتاق تعاون آذربایجان غربی

۱۲۷. انجمن صنفی مهندسان مشاور استان آذربایجان غربی

۱۲۸. اتحادیه تعاونی‌های کشاورزی مرغداران استان آذربایجان غربی

۱۲۹. انجمن تخصصی معدنکاران و صنایع معدنی آذربایجان غربی

۱۳۰. انجمن شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی کالا و مسافر شهرستان ارومیه

۱۳۱. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های مسافربری شمال غرب آذربایجان غربی

البرز

۱۳۲. اتاق بازرگانی، صنایع معادن و کشاورزی البرز

۱۳۳. انجمن صنفی تولیدکنندگان بتن آماده و قطعات بتنی استان البرز و غرب استان تهران

۱۳۴. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل کالای داخلی کرج و حومه

ایلام

۱۳۵. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای شهرستان دره‌شهر

۱۳۶. اتاق تعاون استان ایلام

۱۳۷. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایلام

بوشهر

۱۳۸. اتاق تعاون استان بوشهر

۱۳۹. انجمن مدیران صنایع بوشهر

۱۴۰. انجمن ملی خرمای استان بوشهر

۱۴۱. مجمع امور صنفی استان بوشهر

۱۴۲. انجمن صنفی مدیران شرکت‌های خدماتی استان بوشهر

تهران

۱۴۳. اتحادیه مرغداران مرغ تخمگذار استان تهران

۱۴۴. انجمن صنفی پیمانکاران و شرکت‌های ساختمانی، تأسیساتی استان تهران

۱۴۵. اتحادیه تعاونی‌های مصرف محلی استان تهران

۱۴۶. انجمن صنفی کارفرمایی حفاری چاه‌های عمیق و نیمه‌عمیق آب استان تهران

۱۴۷. انجمن صنفی آزمایشگاهیان دامپزشکی استان تهران

۱۴۸. انجمن صنفی مهندسين مشاور طراح و ناظر ساختمان استان تهران

۱۴۹. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های خدماتی پشتیبانی و فنی مهندسی استان تهران

۱۵۰. اتحادیه نانوایان تهران

۱۵۱. انجمن صنفی تولیدکنندگان قطعات آسانسور و پله‌برقی استان تهران

۱۵۲. انجمن صنایع همگن پلاستیک تهران

۱۵۳. خانه صنعت معدن و تجارت تهران

چهارمحال و بختیاری

۱۵۴. انجمن صنفی کارفرمایی دفاتر پیشخوان دولت و بخش خصوصی استان چهارمحال و بختیاری

۱۵۵. انجمن صنفی تکرشته‌های‌های آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای استان چهارمحال و بختیاری

۱۵۶. مجمع امور صنفی شهرکرد

۱۵۷. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شهرکرد

۱۵۸. کانون کارفرمایی استان چهارمحال و بختیاری

۱۵۹. خانه صنعت، معدن و تجارت استان چهارمحال و بختیاری

خراسان جنوبی

۱۶۰. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های فناوری اطلاعات و امور مالی و بازرگانی بیرجند

۱۶۱. انجمن صنفی کارفرمایی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای بیرجند

۱۶۲. اتاق تعاون استان خراسان جنوبی

۱۶۳. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بیرجند

خراسان رضوی

۱۶۴. انجمن صنفی کارفرمایی کاریابی‌های جنوب و شرق خراسان رضوی

۱۶۵. انجمن صنفی کارفرمایی مهدکودک‌های خصوصی تایباد

۱۶۶. کانون انجمن‌های صنفی صنایع خراسان رضوی

۱۶۷. انجمن صنفی کارخانجات آرد استان‌های خراسان

۱۶۸. انجمن صنفی کارفرمایی انبوه‌سازان خراسان رضوی

۱۶۹. کانون کارفرمایی حرف خراسان رضوی

۱۷۰. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌ها و مؤسسات حفاری خراسان رضوی

۱۷۱. اتاق تعاون خراسان رضوی

۱۷۲. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی خراسان

۱۷۳. انجمن مدیران صنایع خراسان

۱۷۴. انجمن مهندسين عمران خراسان

خراسان شمالی

۱۷۵. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بجنورد

۱۷۶. اتاق تعاون استان خراسان شمالی

۱۷۷. انجمن ملی دارندگان و رانندگان کامیون اسفراین

۱۷۸. خانه صنعت و معدن خراسان شمالی

خوزستان

۱۷۹. انجمن صنفی کارفرمایی داروخانه‌های دامپزشکی استان خوزستان

- ۱۸۰. انجمن صنفی کارفرمایی بازرگانان و ترخیص‌کاران و حق‌العمل‌کاران گمرک خرمشهر
- ۱۸۱. مجمع امور صنفی توزیعی خدماتی اهواز
- ۱۸۲. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی دزفول و حومه
- ۱۸۳. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل کالای آبادان و شادگان
- ۱۸۴. انجمن صنفی کشاورزان شوش دانیال
- ۱۸۵. اتاق اصناف تولیدی و خدمات فنی کلانشهر اهواز

زنجان

- ۱۸۶. اتاق تعاون استان زنجان
- ۱۸۷. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی زنجان
- ۱۸۸. خانه صنعت، معدن و تجارت زنجان

سمنان

- ۱۸۹. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل کالای شهرستان شاهرود
- ۱۹۰. انجمن صنفی کارفرمایی تولیدکنندگان شن و ماسه استان سمنان
- ۱۹۱. اتاق اصناف مرکز استان سمنان
- ۱۹۲. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی استان سمنان
- ۱۹۳. انجمن صنفی کارفرمایی صنایع غذایی استان سمنان
- ۱۹۴. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی سمنان
- ۱۹۵. خانه صنعت و معدن سمنان
- ۱۹۶. اتحادیه صادرکنندگان استان سمنان

سیستان و بلوچستان

- ۱۹۷. انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان سیستان و بلوچستان
- ۱۹۸. انجمن صنفی کارخانجات آرد استان سیستان و بلوچستان
- ۱۹۹. اتحادیه کارکنان دولت استان سیستان و بلوچستان
- ۲۰۰. اتحادیه شرکت‌های تعاونی مصرف فرهنگیان سیستان و بلوچستان
- ۲۰۱. انجمن شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی استان سیستان و بلوچستان
- ۲۰۲. مجمع امور صنفی زاهدان
- ۲۰۳. انجمن صنفی کارفرمایان صنعت شیر استان سیستان و بلوچستان
- ۲۰۴. اتاق تعاون استان سیستان و بلوچستان
- ۲۰۵. خانه صنعت و معدن سیستان و بلوچستان

فارس

- ۲۰۶. انجمن پیمانکاران عمرانی فارس
- ۲۰۷. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حفاری استان فارس

۲۰۸. اتاق تعاون فارس

۲۰۹. انجمن مدیران صنایع فارس

۲۱۰. انجمن صنفی کارفرمایی نمایندگان بیمه نوین استان فارس

۲۱۱. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز

۲۱۲. انجمن صنفی دفاتر خدمات مسافرت هوایی و جهانگردی فارس

۲۱۳. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی استان فارس

۲۱۴. انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان

۲۱۵. انجمن صنفی شرکت‌های تأسیساتی و تجهیزاتی فارس

۲۱۶. انجمن صنفی مدیران کارخانه‌های سنگبری استان فارس

قزوین

۲۱۷. اتاق تعاون استان قزوین

۲۱۸. انجمن صنفی تولیدکنندگان شن و ماسه استان قزوین

۲۱۹. انجمن صنفی دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی استان قزوین

۲۲۰. انجمن‌های صنفی مؤسسات آموزشی کارآفرینی استان قزوین

۲۲۱. هیئت امنای شهرک صنعتی لیا

۲۲۲. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی استان قزوین

۲۲۳. انجمن معماران تجربی استان قزوین

۲۲۴. انجمن شرکت‌های ساختمانی تأسیساتی استان قزوین

۲۲۵. انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان استان قزوین

قم

۲۲۶. انجمن مدیران صنایع قم

۲۲۷. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیا

۲۲۸. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی قم

۲۲۹. اتاق تعاون قم

کردستان

۲۳۰. انجمن صنفی کامیونداران سقز

۲۳۱. اتاق تعاون استان کردستان

۲۳۲. مجمع امور صنفی تولیدی سنندج

۲۳۳. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل‌ونقل کالای سنندج

۲۳۴. خانه صنعت و معدن و تجارت کردستان

کرمان

۲۳۵. انجمن صنفی حمل‌ونقل کرمان

۲۳۶. مجمع امور صنفی کرمان

۲۳۷. انجمن صنفی صافکار و اطاقساز استان کرمان

۲۳۸. اتاق تعاون استان کرمان

۲۳۹. انجمن صنفی سرمایه‌گذاران مجتمع‌های خدمات رفاهی بین‌راهی استان کرمان

۲۴۰. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان

کرمانشاه

۲۴۱. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی کرمانشاه

۲۴۲. کانون کارفرمایان استان کرمانشاه

۲۴۳. خانه صنعت، معدن و تجارت کرمانشاه

کهگیلویه و بویراحمد

۲۴۴. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل‌ونقل استان کهگیلویه و بویراحمد

۲۴۵. اتاق اصناف یاسوج

۲۴۶. اتاق تعاون استان کهگیلویه و بویراحمد

۲۴۷. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پشتیبانی استان کهگیلویه و بویراحمد

۲۴۸. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی یاسوج

گلستان

۲۴۹. اتاق تعاون استان گلستان

۲۵۰. انجمن صنفی کشتارگاه‌های استان گلستان

۲۵۱. انجمن صنفی کارفرمایی مدیران آموزشگاه‌های آزاد خیاطی آزادشهر و حومه

۲۵۲. انجمن صنفی کارفرمایی صنعت شالیکوبی‌داران استان گلستان

۲۵۳. اتحادیه صنف بافندگان و تولیدکنندگان پوشاک گرگان

۲۵۴. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی استان گلستان

۲۵۵. خانه صنعت، معدن و تجارت گلستان

۲۵۶. اتاق اصناف مرکز استان گلستان

گیلان

۲۵۷. انجمن صنایع آرد گیلان و زنجان

۲۵۸. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های حمل‌ونقل جاده‌ای کالای شهرستان بندر انزلی

۲۵۹. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی رشت

۲۶۰. انجمن صنفی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد رشته خیاطی - گدوزی و بافندگی شهرستان لنگرود

۲۶۱. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیا استان گیلان

۲۶۲. انجمن صنفی کارفرمایی واحدهای اقامتی مسافر شهرستان بندر انزلی

۲۶۳. اتاق تعاون استان گیلان

۲۶۴. اتاق اصناف مرکز استان گیلان

۲۶۵. انجمن صنفی کارفرمایی تکنسین‌های تلقیح مصنوعی دام استان گیلان

لرستان

۲۶۶. اتاق تعاون استان لرستان

۲۶۷. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن استان لرستان

۲۶۸. اتحادیه سنگبران ازنا

۲۶۹. اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی خرم‌آباد

۲۷۰. انجمن صنفی آموزشگاه‌های آزاد فنی و حرفه‌ای شهرستان کوه‌دشت و حومه

۲۷۱. انجمن صنفی سنگبران محلات

۲۷۲. انجمن دفاتر پیشخوان خدمات دولت استان لرستان

۲۷۳. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل جاده‌ای کالای بروجرد

مازندران

۲۷۴. انجمن صنایع همگن کانی غیرفلزی استان مازندران

۲۷۵. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی مازندران

۲۷۶. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیا استان مازندران

۲۷۷. انجمن صنفی گل و گیاه زینتی شهرستان آمل و حومه

۲۷۸. خانه صنعت و معدن و تجارت مازندران

۲۷۹. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن آمل

۲۸۰. انجمن صنفی پیشخوان خدمات دولت

۲۸۱. انجمن صنفی دفاتر پیشخوان دولت شهرستان‌های قائم‌شهر، جویبار، سوادکوه

۲۸۲. کانون انجمن صنفی مدیران دفاتر پیشخوان دولت غرب مازندران

۲۸۳. انجمن صنفی کارفرمایی کاریابی‌های استان مازندران

۲۸۴. انجمن صنفی انبوه‌سازان مسکن و ساختمان مازندران

۲۸۵. اتاق تعاون استان مازندران

۲۸۶. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای کشاورزی شرق مازندران

مرکزی

۲۸۷. سازمان نظام صنفی رایانه‌ای استان مرکزی

۲۸۸. خانه صنعت معدن و تجارت استان مرکزی

۲۸۹. انجمن صنفی کانون‌های آگهی و تبلیغات استان مرکزی

۲۹۰. انجمن پیمانکاران عمرانی استان مرکزی

۲۹۱. انجمن صنفی سنگبران محلات

۲۹۲. اتاق اصناف اراک

۲۹۳. اتاق تعاون استان مرکزی

هرمزگان

- ۲۹۴. انجمن صنفی نمایندگان بیمه آسیا استان هرمزگان
- ۲۹۵. اتاق تعاون استان هرمزگان
- ۲۹۶. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌های سواری کرایه‌های بین شهری استان هرمزگان
- ۲۹۷. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بندرعباس
- ۲۹۸. اتحادیه املاک و اتموبیل بندرعباس
- ۲۹۹. انجمن شرکت‌های ساختمانی و تأسیساتی هرمزگان
- ۳۰۰. اتاق اصناف مرکز استان هرمزگان

همدان

- ۳۰۱. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی همدان.
- ۳۰۲. انجمن تولیدکنندگان تخم‌مرغ نطفه‌دار استان همدان
- ۳۰۳. انجمن صنفی کارفرمایی شرکت‌ها و مؤسسات مسافربری استان همدان
- ۳۰۴. انجمن تولیدکنندگان و صادرکنندگان کشمش ملایر
- ۳۰۵. انجمن پیمانکاران عمرانی استان همدان
- ۳۰۶. انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی و فنی مهندسی استان همدان
- ۳۰۷. اتاق تعاون استان همدان

یزد

- ۳۰۸. انجمن صنفی شرکت‌ها و مؤسسات حمل‌ونقل یزد
- ۳۰۹. کانون انجمن‌های صنفی کارفرمایی استان یزد
- ۳۱۰. انجمن صنفی شرکت‌های حمل‌ونقل کالای شهرستان طبس و حومه
- ۳۱۱. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی یزد
- ۳۱۲. اتاق تعاون یزد
- ۳۱۳. انجمن صنفی کارفرمایی آزمایشگاه‌های گیاه پزشکی استان یزد
- ۳۱۴. انجمن صنفی کارفرمایی کارخانجات کاشی، سرامیک و چینی یزد
- ۳۱۵. خانه صنعت، معدن و تجارت استان یزد

پیوست ۲

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی-گروه مطالعات محیط کسب‌وکار
(سیزدهمین نظرخواهی فصلی از تشکلهای اقتصادی سراسر کشور برای انعکاس به نمایندگان
مجلس شورای اسلامی)

سؤال: طی پاییز ۱۳۹۲، هر یک از مؤلفه‌های زیر، چقدر در اداره شرکت‌ها و واحدهای تولیدی عضو تشکل شما مشکل ایجاد کرده‌است؟ لطفاً به هر مورد از یک تا ۱۰ نمره دهید. به موردی که در اداره واحدهای تولیدی عضو تشکل شما، مشکل چندانی ایجاد نکرده، نمره یک و موردی که اداره واحدهای عضو تشکل شما را تقریباً غیرممکن کرده است، نمره ۱۰ بدهید (مشکلات حادثه، نمرات بالاتر).

مشکلات متعارف تولیدکنندگان ایرانی (به ترتیب الفبا)	نمره از ۱ تا ۱۰ (بدترین ارزیابی: ۱۰)
اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشورمان	
برگشت چک‌های مشتریان و همکاران	
بی‌تعهدی شرکت‌ها و مؤسسات دولتی به پرداخت به‌موقع بدهی خود به پیمانکاران	
بی‌ثباتی در قیمت مواد اولیه	
بی‌ثباتی قوانین و مقررات مربوط به تولید و سرمایه‌گذاری	
تعرفه پایین کالاهای وارداتی و رقابت غیرمنصفانه محصولات رقیب خارجی در بازار	
تمایل مردم به خرید کالاهای خارجی و تقاضای کم برای محصولات ایرانی مشابه	
تولید کالاهای غیراستاندارد، تقلبی و عرضه نسبتاً بدون محدودیت آن به بازار	
زیاد بودن تعطیلات رسمی	
ضعف بازار سرمایه در تأمین مالی تولید و نرخ بالای تأمین سرمایه از بازار غیررسمی	
ضعف دادسراها در رسیدگی مؤثر به شکایت‌ها و اجبار طرف‌های قرارداد به انجام تعهدات	
ضعف زیرساخت‌های تأمین برق	
ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل	
ضعف نظام توزیع و مشکلات رساندن محصول به دست مصرف‌کننده	
عرضه کالاهای خارجی قاچاق در بازار داخلی	
قیمتگذاری غیرمنطقی محصولات تولیدی توسط دولت و نهادهای حکومتی	
محدودیت قانون کار در تعدیل و جابجایی نیروی کار	
مشکل دریافت تسهیلات از بانک‌ها	
موانع تعرفه‌ای صادرات محصولات و واردات مواد اولیه	
نرخ بالای بیمه اجباری نیروی انسانی	
وجود مفسد اقتصادی در دستگاه‌های حکومتی	

لطفاً به سؤال زیر نیز پاسخ بفرمایید:

۱. به نظر شما ارزش پول ملی (برحسب تومان به دلار) در چه نرخی مجموعاً به نفع تولیدکننده و مصرف‌کننده ایرانی است؟

○ کمتر از ۲۰۰۰ تومان ○ بین ۲۰۰۰ تا ۲۵۰۰ تومان ○ بین ۲۵۰۰ تا ۳۰۰۰ تومان ○ بالاتر از ۳۰۰۰ تومان

۲. عملکرد نهادهای زیر را از نظر حل مشکلات تولیدکنندگان، با دادن نمره از ۱ (بی‌اثرترین) تا ۱۰ (مؤثرترین) ارزیابی کنید: استانداری استان

شما: ..... شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی (شورای اصلی در تهران): .....

ستاد سرمایه‌گذاری استانی در استان شما: ..... شورای استانی گفتگوی دولت و بخش خصوصی در استان شما: .....

ادارات دولتی (وزارتخانه‌های صنعت، معدن، و تجارت؛ جهادکشاورزی؛ تعاون، کار، و رفاه اجتماعی؛ و غیره) در استان شما: .....

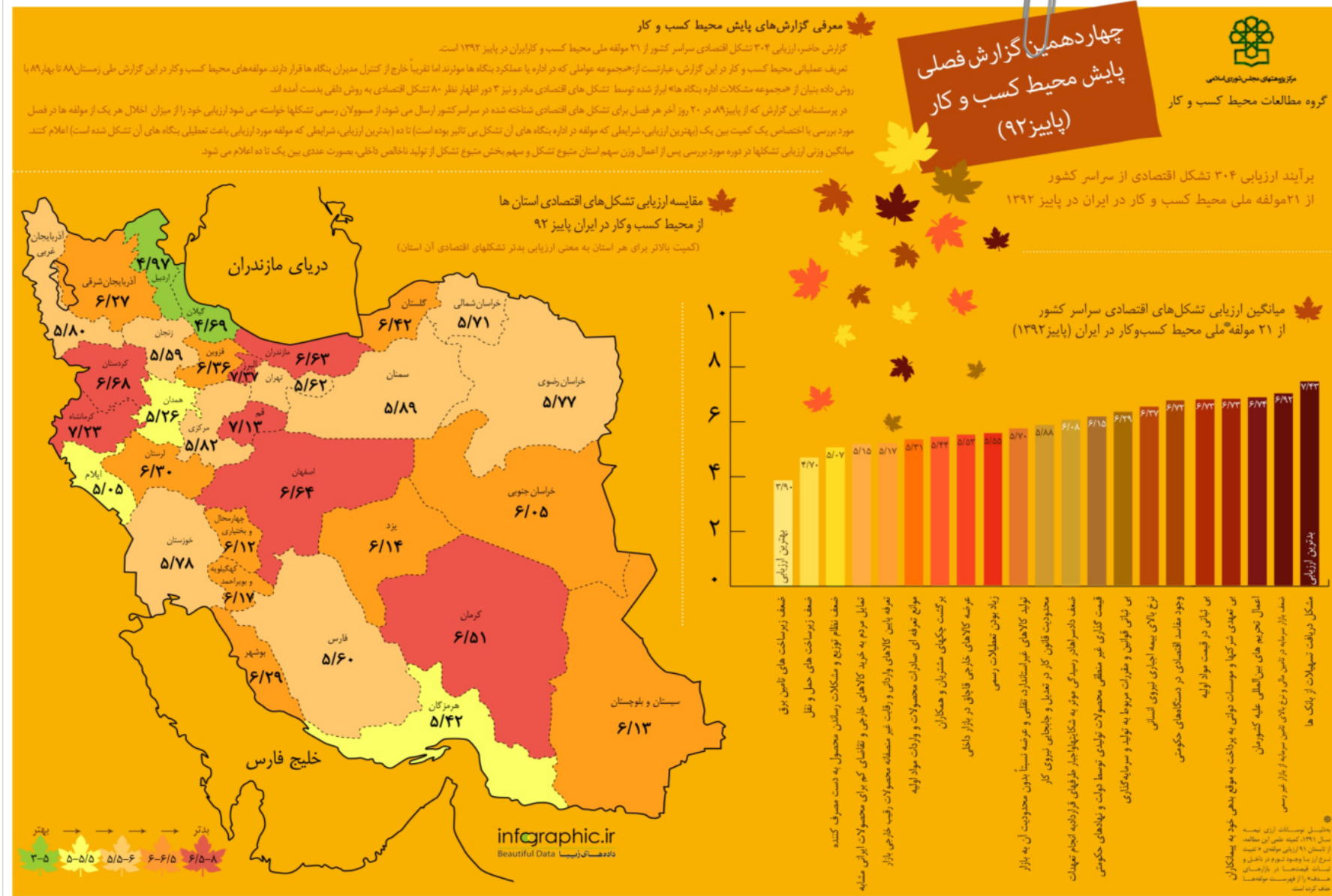
نام کامل تشکل شما: (الزامی است) ..... مهر یا امضای مقام مسئول: .....

نشانی وبسایت تشکل: ..... نشانی پست الکترونیک فعال تشکل: .....

(لطفاً پس از تکمیل به داوران ۸۳۳۵۷۱۷۹-۰۲۱ یا پست الکترونیک business@majlis.ir ارسال بفرمایید)

مهلت ارسال: ۷ روز پس از دریافت پرسشنامه

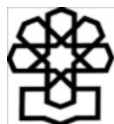
پیوست ۳. اینفوگرافی گزارش فصلی پایش محیط کسب و کار، پاییز ۱۳۹۲

منبع و مأخذ

- گزارش‌های پایش محیط کسب‌وکار، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گروه مطالعات محیط کسب‌وکار، سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۵۷۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: پایش محیط کسب‌وکار ایران در پاییز ۱۳۹۲ ارزیابی ۳۱۵ تشکل اقتصادی
سراسر کشور از مؤلفه‌های ملی محیط کسب‌وکار در ایران

نام دفتر: مطالعات اقتصادی (گروه مطالعات محیط کسب‌وکار)

تهیه و تدوین‌کنندگان: مریم احمدیان، موسی شهبازی غیاثی، زهرا نعیمی

ناظر علمی: سیدامیر سیاح

متقاضی: معاونت پژوهش‌های اقتصادی

ویراستار تخصصی: شاهین جوادی

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. محیط کسب‌وکار

۲. تشکل‌های اقتصادی

۳. نگرش‌سنجی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۱/۱۶